

Streszczenie

Druga połowa XX wieku przyniosła dramatyczny wzrost liczby urodzeń i spadek śmiertelności wśród seniorów, co stworzyło nowe zagadnienia adaptacji i wykorzystania przestrzeni miejskiej na potrzeby seniorów. Liczba ludności na świecie stale rośnie od 1961 r. z 3,073 mld w 1961 r. do dwukrotnego zwiększenia w 2015 r. - 7,358 mld. Jednocześnie wzrasta liczba osób w wieku powyżej 60 lat. Tendencja ta utrzymuje się od kilkudziesięciu lat i będzie się utrzymywać. Zauważalną tendencją jest przewaga kobiet w wieku 60 lat i więcej. W nadchodzących dekadach można się spodziewać: szybszego wzrostu liczby ludności w wieku 60 lat, starzenia się ludności w miejscu zamieszkania oraz potrzeby zapewnienia odpowiedniej opieki zdrowotnej przez samorządy lokalne i zaspokojenia innych potrzeb osób starszych.

Samorządy lokalne stoją przed poważnym wyzwaniem dokładnej weryfikacji miast, a w szczególności diagnozy stanu osiedli mieszkaniowych w kontekście ich przyjazności dla życia osób starszych, aby móc prowadzić zrównoważoną politykę prosenioralną. Celem tej polityki jest zaplanowanie i zapewnienie odpowiednich udogodnień dla seniorów w danym miejscu. Coraz częściej seniorzy poszukują najbardziej komfortowego miejsca do życia dla osób starszych. W odpowiedzi na te potrzeby opracowana i przetestowana zostanie uniwersalna metodologia identyfikacji przyjaznych dla seniorów osiedli mieszkaniowych (SFHE) w miastach pod względem uwarunkowań infrastrukturalnych i krajobrazowych. Zaproponowane podejście jest innowacyjne w kontekście identyfikacji przyjaznych dla seniorów osiedli mieszkaniowych w miastach i wizualizacji tego zjawiska w formie kartograficznej. Takie podejście do diagnozy osiedli miejskich, zwłaszcza w odniesieniu do Polski, nie znajduje się w dostępnej międzynarodowej literaturze naukowej ani w praktycznych przewodnikach. Metodologia wykorzystuje narzędzia, które pozwalają na identyfikację SFHE, a jednocześnie mogą stanowić podstawę przyszłej polityki społecznej i przestrzennej miast.

Metodologia będzie oparta na ogólnych, międzynarodowych założeniach "Starzenie się w miejscu", "Miasto przyjazne dla osób starszych", "Aktywne starzenie się", a także dogłębnej analizie współczesnych trendów w tej dziedzinie, z wykorzystaniem międzynarodowych wytycznych i zaleceń dotyczących aktywnej polityki w zakresie starzenia się, polityki państwowej i lokalnej, jak w przypadku danych z badań ankietowych dotyczących docelowej populacji międzynarodowej oraz informacji dostarczanych przez ekspertów. Opracowana i sklasyfikowana zostanie lista wskaźników przyjaznej infrastruktury i krajobrazu na osiedlach mieszkaniowych. W dodatkowych założeniach badawczych opracowanej metodologii wykorzystane zostaną te czynniki przestrzenne, dla których informacja przestrzenna jest publicznie dostępna w celu maksymalnego zautomatyzowania procesu. Diagnoza przestrzeni będzie oparta na podejściu mieszanym: kartograficznym i terenowym. Inwentaryzacja kartograficzna będzie oparta na modelowaniu krajobrazu i infrastruktury z wykorzystaniem map i numerycznych modeli terenu z systemów informacji geograficznej (GIS). Jest to sposób na znaczne przyspieszenie procedury pomiarowej i pozyskanie danych dla dużych obszarów, często niedostępnych podczas inwentaryzacji terenowej. Wadą tego podejścia jest brak bezpośredniego kontaktu z rzeczywistym obrazem i jego składnikami, czego nie można zaobserwować podczas analizy kartograficznej (np. zapachu). Dlatego też test metodologiczny będzie musiał obejmować również wywiad terenowy z wybranymi mieszkańcami osiedli mieszkaniowych na temat jakości życia i oceny czynników percepcyjnych w celu uzupełnienia inwentaryzacji kartograficznej.

Test będzie przeprowadzony w dwóch stolicach województw w Polsce. Test metodologiczny zaprezentuje możliwości wykorzystania darmowego oprogramowania GIS do tworzenia map tematycznych SFHE w mieście. To innowacyjne podejście do wizualizacji SFHE poszerzy wiedzę na temat możliwości diagnozowania przestrzeni przyjaznych dla seniorów w miastach. Opracowana lista kryteriów wpływających na przyjazność osiedli mieszkaniowych dla seniorów może być użyteczna dla podmiotów publicznych przy tworzeniu polityki planowania miasta i mieszkalnictwa, a także dla podmiotów prywatnych do zarządzania własnymi planami inwestycyjnymi i wdrażania koncepcji starzenia się na miejscu w planowaniu oraz dla agentów nieruchomości do badania rynku nieruchomości na potrzeby starszych klientów.

Generalnym rezultatem projektu będzie opracowanie metodologii diagnozowania osiedli mieszkaniowych w miastach z uwzględnieniem kryteriów infrastrukturalnych i krajobrazowych pod kątem ich przyjazności dla osób starszych, w tym prezentacja przydatności narzędzi GIS do tworzenia map tematycznych wizualizujących stopień przyjazności.